

OPFATTELSER AF NATUREN I BYEN

Natur og by – og bynatur

Fag

Dansk, biologi, geografi og naturfag som valgfag

Beskrivelse

Eleverne arbejder med forskellige spørgsmål omkring naturbegrebet. De bruger egne fotografier af forskellige dele af bylandskabet, der bedømmes med hensyn til naturindhold.

Formål

At eleverne får nuanceret deres naturopfattelse og bliver klogere på den forskelligartede natur, der omgiver dem i byerne. Kendskab til hvor og i hvilket omfang der findes natur i byen og til hvordan vi opfatter den.

Sådan kan du arbejde med emnet

Send eleverne på opdagelse – hvor finder de naturen i byen? De skal på billedjagt med mobil eller kamera på forskellige lokaliteter (alt fra torve og pladser, fodboldbaner, vejrabatter, byggepladser, parker og kirkegårde osv.). Billederne skal bruges efterfølgende til at arbejde med på skolen.

I klassen skal elevernes forforståelser omkring natur frem i lyset via hurtigskrivning, mindmaps, begrebskort eller andre værktøjer, som eleverne er vant til at arbejde med. Hvad er natur? Hvad er ikke natur? Hvilke ord forbinder vi med natur? Hvor findes den? Hvad bruger vi naturen til?

Derefter skal elevernes printede billeder fra byrummet bedømmes i grupper: Hvor meget natur er der på billedet? Hvor er der mest natur og hvilke slags natur? Hvor er der vild natur? Er grupperne enige i bedømmelsen af naturindhold?

Lav en skala over naturindhold fra "meget natur" i den ene ende til "lidt natur" i den anden. Skalaen kan f.eks. tegnes med kridt på gulvet. Billederne kan nu placeres fysisk på skalaen på gulvet.

Prøv at lave andre skalaer: F.eks. fra "vild natur" til – ja, hvad? "Dyrket natur"? "Tæmmet natur"? "Friseret natur"? Eller en skala fra "nyttig natur" til "irriterende natur"? Fra "afslappende natur" til "forstyrrende natur"?

Billederne kan også gennemgås i fællesskab på interaktiv tavle.

Man kan gennemgå eksempler på forskellige natursyn med eleverne: det nytteorienterede, romantiske, funktionalistiske og bæredygtige (økologiske) natursyn.

Tekst: Katrine Minddal

Redigering: Karsten Elmose Vad

Layout og grafik: Inger Chamilla Schäffer, Grafikhuset

Spørgsmål, du kan arbejde med

Hvad er natur? Hvad er ikke natur? Hvad forstår vi ved bynatur og hvor i byen findes den? Hvad er vild natur? Hvad er god natur? Hvor i byen finder vi: Tæmmet natur? Eksotisk natur? Vild natur? Nyttig natur? Irriterende natur? Rekreativ natur (til afslapning og genopladning)? Hvilke dyr og planter ser vi de forskellige steder? Skal der overhovedet være natur i en by? Skal der være mere af den? Hvorfor?

Baggrund

Naturbegrebet er mangetydigt og kan være vanskeligt at arbejde med. Det danske landskab er et kulturlandskab, men lige så vel som der ikke findes uberørte naturlandskaber, så er naturen - med dens vilde dyr og planter og dens processer - altid til stede i større eller mindre grad. Landskaberne – også dem i byen – rummer altid både et kulturaspekt og et naturaspekt, hvor det ene kan være dominerende i forhold til det andet.

Et natursyn er en holdning til den omgivende natur og hvordan den skal bruges, behandles og udnyttes. Forskellige natursyn spænder fra synspunktet om at naturen har værdi i sig selv, og at mennesket skal underordne sig naturen, til synspunktet om at naturen kun har værdi i forhold til menneskets brug og udnyttelse af den. I praksis vil man indtage forskellige positioner i forskellige situationer. Man kan både ønske at lade naturens egne kræfter råde og ønske at fastholde naturområder i bestemte og menneskevalgte tilstande.

OPFATTELSER AF NATUREN I BYEN

Bynaturen til debat

Fag

Dansk, biologi, geografi og naturfag som valgfag

Beskrivelse

Eleverne arbejder med interesser, følelser og meninger knyttet til bynaturen. Som case bruges det 114 år gamle kastanjetræ på Enghave Plads, der blev fældet i forbindelse med Metrobyggeriet. Sagen gav anledning til megen debat og aktiviteter, som eleverne skal læse om i forskellige kilder for at finde forskellige synspunkter og argumenter.

Formål

Arbejde med interessekonflikter i forbindelse med den omgivende natur. Læsning af tekster i forskellige genrer samt tekst- og argumentanalyse. Forståelse af bynaturens betydning og fortællingerne om den.

Forberedelse og materialer

Find forskellige kilder til belysning af sagen, f.eks. læserbreve, avisartikler, nyhedsindslag, rapporter fra Metroselskabet eller lignende ved at søge på nettet, f.eks. via de kendte netavisers skriverier fra perioden. Træet blev fældet i efteråret 2011, men træets skæbne og betydning blev debatteret gennem 2010, hvor også bogen "Ode til kastanjen" udkom. Bogen rummer materiale, der kan også bruges som kilder: interviews, kunstneriske kommentarer og debatindlæg.

OPFATTELSER AF NATUREN I BYEN

Bynaturen til debat

Sådan kan du arbejde med emnet

Eleverne skal arbejde med de forskellige kilder til sagen. Man kan lade dem arbejde med informationssøgning og vidensindsamling selv eller nøje vælge kilderne efter elevernes niveau og forudsætninger. Giv dem redskaber til og ansvar for læsning og fremlæggelse alene, parvis eller i større grupper.

Lav en liste over forskellige synspunkter og argumenter fra debatten. Det kunne f.eks. være:

- ➔ Træet stod i vejen for byggeriet. Både stamme og krone og træets omfattende rodnet forhindrede at den kollektive trafik blev udbygget i form af en metro
- ➔ Træet var samlingspunkt for en masse af kvarterets mennesker
- ➔ Træet var råddent og kunne forårsage stor skade på mennesker, hvis det pludselig væltede

- ➔ Mange mennesker havde minder forbundet med netop det træ på netop det sted
- ➔ Træet var meget gammelt og havde været en del af bybilledet i lange tider
- ➔ Træet var en del af et gammelt bybillede og ved at blive stående forhindrede det nytænkning af byarkitekturen
- ➔ Træet var et vigtigt grønt indslag i bybilledet, hvor der i forvejen mangler træer
- ➔ Træet var jo bare et træ og kunne erstattes af et andet træ
- ➔ Træet var levested for en række dyr. Foruden en masse insekter og andre smådyr var træet bolig for flagermus

Kommenter og diskuter de forskellige udsagn i grupper eller i fællesskab. Man kan også lave et rollespil, hvor eleverne spiller forskellige parter med forskellige interesser omkring træet.

Følelser for træer og protester imod fældning er ikke noget nyt: Læs og arbejd med H.C. Ander-

sens: "Det gamle Træ, o, lad det staa" (1851)

*"Det gamle Træ, o lad det staae,
Indtil det dør af Ælde;
Saamange Ting det husker paa,
Hvad kan det ikke melde.*

Vi det saa fuldt med Blomster staae,

De friske Grene hælde.

*Det gamle Træ, o lad det staae,
Det maa I ikke fælde!*

Nu vil jeg da paa Vandring gaae,

Men det kan jeg fornemme,

Man reiser ud, for hiem at naae,

Thi bedst er det dog hjemme.

Naar Træet her har Blomster paa,

Det vil min Hjemkomst melde;

Det gamle Træ, o lade det staae,

Det maae I ikke fælde!"

Kastanjetræet på Enghave Plads blev bl.a. fældet fordi stammen var rådden, som man kan se på billedet.
Foto: Lene Skytthe, Metroselskabet

Spørgsmål, du kan arbejde med

Hvilke interesser er knyttet til naturen i byen og hvilke følelser vækker naturen i byen? Hvilken betydning har bynaturen for forskellige grupper af mennesker i byen? Hvad er vigtig og bevaringsværdig natur? Hvornår er det i orden at fælde gamle træer? Hvem skal bestemme det? Kan nye oplysninger eller argumenter påvirke og ændre vores holdninger?

Forslag til videre arbejde

Lad eleverne selv skrive (fiktive) indlæg i forskellige genrer, f.eks. et læserbrev.

Eleverne kan "interviewe et træ" eller skrive en novelle, hvor træet fortæller sin historie.

Brug undervisningsmaterialet Billeder af naturen i byen – Naturen, byen og kunsten til billedanalyse af Peter Hansens maleri "Legende børn. Enghave Plads" fra 1907-8.

Litteratur og links

"Ode til kastanjen. Historier om Enghave Plads på Vesterbro" af Louise Albers og Stina Mott. Byens Forlag 2010

Teksten til H.C. Andersens: "Det gamle Træ, o, lad det staa" (1851) fra "Hyldemor" er tilgængelig flere steder på nettet